

Nõrsaala süüre

ninkäre

© Copyright by:

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P. O. Box 2191, PRETORIA, 0001, SOUTH AFRICA

ISBN 1-874934-69-X

1ère édition 1997

Něrsaala sũure

Něrsaala sũure de la Nawěnnę deego, bu Asũtaana tuvma deego.

(1 Azã 3:4-10.)

Ya sãn karěņę gõn-ěna wã, bãņę ya tı a de la sũur-nĩnbısga, tı ya tãna won yě ya męstı a pvam. Ya sãn dena la nęra n ka pu'usrı Nawěnnę, bu nęra n dollı Azezi, bu nęra n base pu'usgo , ya won yě ya męstı n ãn se'em a pvam wu Nawěnnę n yęti ya se'em na. Nawěnnę ka tũ'usrı nęrba, a bısrı la nęrsaala sũure, dee dagı a nęņa sõņa tı a bısrı.

Asũtaana de la põnpã'asum dõma la wuu So, la lika naba, la dũnia ěna wěnnę. Asũtaana tã me ěn silim lebge peelem maleka. La a ka len dena Nawěnnę maleka, wu nęrba pãtı n tagsrı se'em

na. Zāmo karēnsāamdōma pāi bo me leeē wā, wu ban boe kurum se'em na, pā'asra nērba dee tēna ba mēŋa āna wu Azezi nērba la. Bela ti bāŋe ti Asūtaana tā tēna a mēŋa me āna wu peelem maleka la. (2 Korēnti dōma 11:13-14.)

Asūtaana basri me ti nērba āna wu fōosi la, ka tāna wun nōŋe Nawēnne dee pēge ē. Asūtaana n ken gu'ura nērba ti ba ka tāna wun yē peelem seka n boe Azezi puam na. (2 Korēnti dōma 4:4.)

Nēr-seba ti Asūtaana pī ba nini na, we la sā'aŋo n ka ba'asri zē'a. Zē-ēŋa de la kibre-kuga n diti bugum wakate wuu.

Asūtaana n so ba halt ti ba lebge wu kūm Nawēnne zē'am. (Efēezi dōma 2:1-2.)

La de la bela ūya ti Nawēnne tōm a bia Azezi ti a wa'am dūnia zuo, ti a sā'am Asūtaana tuuma. (1 Azā 3:8.) Bela ūya dēni ti yāma sake Nawēnne dee zagse Asūtaana, ti a zoe dee base ya. La ya lem Nawēnne, ti Nawēnne wun lem ya. (Azaki 4:7-8.)

Ya sān karēŋra gōn-ēna wā, būsra ya yīyisi seba n boe a puam wā, ti ya wun yē ya mēŋa sūure n ān se'em. La ya sān yē ti ya sūure pūrē la be'em urgo , da zagse ya dee sugē ya bōn-ēna wā. La da kān si'ise ya, ti yāma ka tunni tuum-be'ero. Tōma sān yeti tōma dagi yel-be'ero dōma, tōma pā'asri la ti mēsi, ti dagi sira dōma. Tōma sān tōgse ti yel-be'ero, Nawēnne masē me dee dena sira dāana, a wun di sugri bo to, dee pee to, yese yel-be'ero la wuu. La tōma sān yeti, tōma ka ēŋe tuum-be'ero, tōma pā'asri la

ti mēsti. Tı ka de yelmēņre dōma. La tōma sān tōgse Nawēnne ti yel-be'ero, ēņa n mase dee dena yelmēņre dāana la, a wun di sugri bō tō, dee pee ti be'em na ti ēņe la base. Tōma sān yeti tōma ka tarı yel-be'ero, tōma botı Nawēnne n dena pōņpōrma. La pa'alı ti tōma ka itı Nawēnne yetōga la n boortı ti tōma ēņe se'em na. *(1 Azā 1:8-10.)*

Sike ya mēsti Nawēnne nēņam, ti a di ya yel-be'ero sugri bō ya, dee pee ya la Azezi zum.

Ya sān ka sakra Nawēnne, Asūtaana ti ya sakrı. Fv sān ka dōlla Nawēnne, fv de la Asūtaana yamņa. Fv sān tunna la tuvn-be'ero, tōge la fv da st'ıse. Lan ān sōņa gāna de la fv belım Nawēnne n de yōlstra ti a yolse fo Azezi ĩya. Ĕņa n wa'am dūnia ti a fāage yel-be'ero dōma base. La a sā'am Asūtaana pāņa, dee yese tōma lika pvam, la a ken yese lik-seka n boe tōma pvam na. Dee pike fōostı nini, tarı ti ka kē'ese a peelem kāte pvam. Azezi ĩya ti tōma yēti ti yel-be'ero sugri.

Fōn boe Nawēnne n de pvpeelem dāana nēņam wā, a mi yel-seba la tuvn-seba wuu ti fv sugrı ita la me. Fv ka tā wun sugē tuvn-seba ti fv itı la wuu ti Nawēnne kān yē ba. Fōn tē'ese ti seka n ēņe tuba la ka wōnnı me bu? Bu seka n ēņe nini la ka yēti? *(Yvvn-sōma 94:9.)*

Nawēnne yēti nērba wuu yel-ıre me. Nēr-seka n itı yel-be'ero ka tā wun sugē lika pvam.

(Azob 34:21-22.) Zuudāana Nawēnne bisri dūnia wā wuu me, ti a sōṅe seba wuu n nōṅe ē la ba sūa waa wuu la. (2 Kibara gōṅo 16:9.)

Azezi daan ka tarti yera la nērba la, se'ere n so la a daan mi ba wuu n ān se'em me. (Azā 2:24.)

Nēr-seka ti Nawēnne yese a tuure la, la nēr-seka ti Nawēnne di a yel-be'ero sugri bō ē tarti zu-yēlga. La nēr-seka ti Nawēnne ka kekri ti a tarti taale, dee ti a putē'ere ka tē'esri be'em tarti zu-yēlga. (Yvvn-sōma 32:1-2.) Karēṅe ya Yvvn-sōma 51.

Azezi ken wi'ira nērba me zīna yeta ti nēr-seba wuu n tu'vri zeero n tibge targe la, ti ba wa'am ēṅa zē'am, ti ēṅa wun bō ba vo'osgo. (Amatie 11:28-29.)

Ti yāṅa wun pa'ale la yīyisi wā vōa.

Բօսբօսի ճօնն

Յել-բե'երօ ճօնն սօւրե

Yīyis-ēna wā pa'alı la yel-be'ero dāana sūure n ān se'em. A sān dena poka bu buraa ti a yem nan ka teege ti a sose Nawēnne sugri, dūnia wā n so ē, ti a ita a mēṇa yem n boort se'em. Yīyisi bāna wā pa'alı la nērsaala sūure n ān se'em. La Nawēnne yēti fu sūure n ān se'em mε.

Nēra wā nini n mō'oge ti a ka yēta sōṇa wā, pa'alı mε ti a de la dā-yūura, wu *Yelbūna 23:29-33* n yeti se'em na.

La pa'alı ti nēr-seba n yūuri dāam ka tıgra la, la seba n yūuri dāam to'oto'ore n de dā-tɔɔsi, ti ba nini mō'oge la, ti ba zebra ka basra, dee ti ba wē'era ba pɔgna la vɔ la fare puam, dee yeta ti ba sān bāṇe ni. Da buse dāam nifo n ān sōṇa dena dā-mōlga kella fōfō pure wanne ti fu yūura ti ba sigra sōṇa sōṇa na, a ba'asgo wun āna wu bōnsela n dōn fu la. La fu wun tagsıra la tags-yooro dee tɔgra tɔg-yooro.

Ya sān buse sūure wā tilum, ya wun yē dūnsi to'oto'ore n bo mī. La pa'alı mε ti yel-be'ero to'oto'ore n boe nērsaala sūure puam. Nawēnne nōtɔɔsa Azeremi gōṇɔ la puam yele mε ti nērsaala sūure golum mε gāna sela wuu, a ka tā wun malge. Nēranēra kān tā'ε bāṇe ē. (*Azeremi 17:9.*) Azezi mēṇa daan yele ti tagsı-be'ero ze'elı la nērsaala sūure puam, base ti a tunna be'em, bu yalsı, bu nayigum, bu nēr-kua, bu bōsi-tuuma, bu yūure, bu pɔtuvgɔ, bu liblibi, bu tuvn-dēgrɔ, bu fu nini tēta la

fu tadāana bōnɔ, bu nēr-tva, bu gōngō'osōm, bu pa'al-mēŋa, bu tvum-yooro.

Yel-be'ero bāna wuu ze'eti la nērsaala sūure pvam yesra dēgra ē. (*Amarki 7:21-23.*)

1. Bugtawābga: Yīyis-ēna ti ti yēti pɔspɔsi wā de la bugtawābga. A kōbrɔ la base ti a āna sōŋa gāna bōn-ēglɔ wuu mɛ. La ba duke ē make la pa'al-mēŋa dāana. Alisifer daan de la peelem la sira malek-kāte, la a lu me lebge Nawēnne bea Asūtaana. Bēm ĩya, a pa'ale la a mēŋa la Nawēnne, ti Na'a-wēnne zā'age ē ti a lui dūnia wā zuo. Asūtaana yāŋa de la lika maleka. A ka le dena Nawēnne maleka.

(*A'ezai 14:9-17, A'ezekiel 28:12-17.*)

Pa'al-mēŋa tã wun wa'am la yela pã. Nērba baseba pa'alɔ ba mēsɔ la ba bōntarsōm ĩya, ban tartɔ niigi, la piisi, la deto, la vatɔ, bu futo la ĩya. La seba pa'alɔ ba mēsɔ la ban de dasānst la ĩya, bāma n dēŋɛ tara futo yɛɛra, tara tubkayulsi pita, Sɔɔra dēkra la ĩya, halɔ ti la wa dena yānne, ba ɔrgɔ lan ka ān sōŋa la ĩya. Baseba tagsɔ mɛ yetɔ: Bāma dēŋɛ yē zāmsɔgɔ zo'e. La ba tē ti la de la bāma yō'orɔ pāŋa ĩya, ti ba tooro ka bɔ na la nēra, bu Nawēnne. Nērba baseba pēgrɔ ba mēsɔ la ba yaabdōma ĩya, la bāma n de tēŋadōma, dee tara buuri zo'e la ĩya, dee yīm ti Nawēnne ka nōŋɛ pa'al-mēŋa dōma, la seba n sikri ba mēsɔ la, a utɔ ba la yel-sōnne.» (*1 Apɔyɛɛr 5:5.*)

Pa'al-mēṅa base ti nērba luta mε, la tita'alum sã'anni ba mε.
(*Yelbūna 16:18.*)

2. Baaga de la tuvn-dēgrɔ dāana, la ba dıke ē makra la nērsaala ĩya n boortı se'em na, bela ka ān sōṅa. Baa n we zē-seka woo a dēgrı la a mēṅa. Nērba zozo'e mē ān na bela, ba de la yalsı dōma. La bela dēgrı la nēra. Zamaan-kāna nērba la de la yalsı dōma, wu Nawēnne yetɔga la n yeke se'em na. Dūnia ba'asgo wakate sãn lem, nērba la wun dena la tuvn-be'ero dōma.

Kɔm-bı'ıstı ka le tãna yōkra ba mēstı, ba ān wu Sodom la Gomōor nērba la n daan n ān se'em na. Ba buraası, la ba pɔgsı, la ba pugunto la ba budimto daan de la yalsı dōma, la tuvn-dēgrɔ dōma, ba ka zɔtı yãnne, dee ka tara sisgo.

Nēr-bãna dōma ān wu baası la. Nēra n utı bela, a kãn sēṅe Nawēnne yire. Nawēnne gōṅɔ pa'altı tōma ti baası, la бага dōma, la yalsı dōma, la nēr-kuvrba, la bōn-nãansı pu'usrıba, la seba n parntı la seba n nōṅe pōnpɔrṅɔ la, bãma wuu ka boe Nawēnne yire puam. (*Pukre pa'algɔ 22:15.*)

Bela ĩya, ti guuse da dena yalsı dōma, bēm ĩya, tuvn-be'ero baseba ti nērba utı la ka weertı ba ĩisi la puam, la nēr-seka n utı yalsı, la de la dēgrɔ wεera a ĩya puam. Yãma sãn saktı Azezi, yãma ĩisi la de la Nawēnne deego, la Nawēnne Sıa la boe yãma puam mε.

Něra sãn sã'am Nawěnne deego, Nawěnne wun sã'am a dāana me! Běm ĩya, Nawěnne deego tarı la pupeelem, la yāma de la Nawěnne deego. (1 Korěntı dōma 3:16-18, 6:15-20.)

3. Kurkuri: Ba dıke kurkuri makra la dā-yūura, la be'ero.

Kurkuri diti la bōn-seka wuu ti a yě. A ka tū'usri seba n ān sōņa, la seba n ka ān sōņa. Něrba pāi mē itı la bela, ba sã wum ti něrba baseba tōgrı tōg-yooro, bu ba itı la ır-yooro, ba mē pagsrı me ita bela.

Seba n le'esrı taba, la seba n yūuri sigaarı, la seba n obrı gu'bre la, ba toogo la wuu kē'eri la ba zum na puam sã'ana ba ĩisi la n de Nawěnne deego la pıka pıka we'esa, ti la wun wa'am lebge yelle. Seba ěn zāsna bōn-bāna ırgo pıka pıka wu de'ejo la, ti la yāņa lebge a pakre. Tı a yāņa lebge bōn-bāna wā yamņa, ti a sãn ka yě ba, ti la dena yelle. Kōm-bı'ıstı la bōnkegsı yūuri dāam me dee tagsıra ti la dagı yelle. La dā-yūura kãn kē Nawěnne yire. Dāam dagı dia, a de la bōn-toogo. A base ti seba n yūuri dāam na ita la yalsı, la tıvın-be'ero. Wakat-seka ba tã me wun ku něra, ti la dena yelle ti ba ěņe bō ba mēsı. Tı ba sãn ka yū ni dāam, ba kãn ěņe bela. Dāam yūa bō'orı la zebre, la a ka nannı něrba, la yāgsıgo. La něr-seba n yūuri dāam zō'ora la ka tarı yem. (Yelbūna 20:1.)

Amoyisi wakate la, něra sãn tara a bi-tubkawuņa n yūuri dāam bugra, la daan de la pěrgre ti ba lobe ě la kuga ku. (Tā'are gōņo

21:19-21.) Nēr-seka n bɔ'ɔri a tadāana dāam ti a yū ti la kaana a nēŋa la wun yē toogo, la nēr-seka n ka'age dāam pa'ase ē ti a nēŋa kaana la wun yē toogo. (*Habakuki 2:15.*)

La seba n dugri dā-tɔɔsi base ti nērba yūura bugra la, bāma mē tari taale.

Apoli daan yeke ti tōma da pā'ase ti mēsi, ti yalsi dōma, la bōn-nāansi pu'usriiba, la bōsi-tuuma dōma, la bura-seba n gāi la ba bura-taaba wu pɔgsi la, la nayigsi, la yūure dōma, la dā-yūuriba, la nēr-tuorba, la fāarba kǎn yē zē'a zī'ire Nawēnne yire. (*1 Korēnti dōma 6:9-10.*)

Apoli daan le yeke ti nērsaala putē'ere n boori se'em na de la yalsi, la tuun-fē'esa, la tuun-dēgrɔ, la бага kǎabgɔ, la sō-tuuma, la ninkē'a, la zēbre, la fu nini tēta la fu tadāana bōnɔ, la sū-isgre, la nō-ke'ema, la akawuntaaba, la welgre, la yūure, la fu yū dāam buge, la puyā'ane, la tuuma baseba n wōn wāna wā. Apoli kǎan tōma la nōore faa, ti nēr-bāna kǎn kē Nawēnne yire. (*Galati dōma 5:19-21.*)

La ka mase ti nērba yūura dāam bugra. Bēm īya, ba sǎn yūura bugra, la wun base ti ba vɔm sǎ'am mē. La mase ti nērba base ti Nawēnne Sia kɔ'ɔn bɔ na ba puam tunna la ba. (*Efēezi dōma 5:18.*)

Selse ya Azezi mēŋa n yeke se'em na, a yeke ti ko-yūuro n tari seba la wuu, ba wa'am ēŋa zē'am ti a bɔ ba ko'om ti ba yū. (*Azā 7:37.*)

Nēr-seka n yūuri ko-seba ti ēṅa bɔ ē na, ko-yūuro kân len malun tara ē, la ko-seba ti ēṅa wun bɔ ē na, wun lebge la bulga ko'om

bullu vɔm n ka ba'asri. (*Azā 4:14.*) Baa la seba n ka taru ligri la, ba wa'am ti a bɔ ba, dee ti ba da yɔ. (*A'ezai 55:1.*)

4. Kakute: Ba dɩke kakute makra la zēyāgrɛ, la yem ayi dāana, la tum dia n de be'em, bāma wuu tā me wun sã'am nēra.

Zēyāka yēti la makre zozo'e, a zūuri me ti a tã'age pōse da tum nāmse. Nōore zozo'e bōn-ēna n sēn la nēr-kuure.

Zēyāgrɛ gu'uri nēra me ti a ka tāna wun pu'ɔse Nawēnne, ka tāna wun karēṅe Nawēnne gōṅɔ, dee ka tāna wun sēṅe pu'ɔsgo zē'a. Zēyāgrɛ basri me ti nēra ka tāna selsira Nawēnne yetɔga n pa'alɩ tōma vɔm n ka taru ba'asgo yela la yuura. Yem ayi sã'anɩ la fu yela. Nawēnne yeti fu me zīna ti fu sake ēṅa. Asūtaana pã'asri fu me ti fu base gu beesã, bu daasã. La bāṅe ti fōn tagsira ti beesã, bu dase'ere la, kân malun ba'ase. Dɩke fu mēṅa bɔ Nawēnne la fu da yeti beere, ti fu ka mi beere la fu wun āna se'em. Kūm tā wun wa'am di'i fo, ti fu ka yē Nawēnne. Bela Nawēnne yeti me ti, ya sãn wum ēṅa yetɔga, ya da ke'em ya sūa zagse. (*Ebru dōma 3:7-8.*)

Wakate seka ti-ditiba ēn dɩke la kakute pɔkɔ ēṅe tum, bela iya n base ti ba dɩkra nēr-seba n basri Nawēnne dee te'era бага, la

tum dōma makra la kakute. Ba sãn ka tara laafe ba ka pu'usri Nawēnne, ba kãabrı la бага dee ita tum. Ba sakrı la bõn-seba tu бага yetı ba ēņe la. La nari ni me ti ba te'ege Nawēnne n de seka n nãam ti la, la ba te'ege Azezi n de fãagra la. Nawēnne boori ti ti sake ēņa, dee base бага la tu tōma wi'iri tu wēnne bu wēn-pɔka la. Nawēnne ken ka bɔ ɔra ti nēra buge bakolgo, la fu da buse wõrbie ti fu yē bãņre, la fu da kãn wē tēntõn-bĩisgo pa'alla yela, la fu da dena tum dãana ita yel-yãlma. La fu da dena nēra n wi'iri kulkã'arsi, bu nēra n wi'iri ki'um-dōma. Bēm ĩya, nēr-seba wuu n itı bõn-bãna wã, Nawēnne bisrı ba ti ba de la bõn-põ'osa. (*Tã'are gõņɔ 18:10-12.*)

Bela da ε ya bagba la ki'umdōma dēge ya mēsı. (*Leviti dōma 19:31.*) Seba n wi'iri kulkã'arsi, la ki'umdōma la, Nawēnne sisri bãma dōma me. Nawēnne yetı, ti welge to'ore dena pupeelem dōma. (*Leviti dōma 20:6-7.*)

Nawēnne gõņɔ yetı, nēra sãn bē'era, a wi Wēn-deem kēma la ti ba ēņe a dãana zuo kaam zuudãana Azezi yu'bre ĩya. Ba sãn ēņe ba sũure ayula pu'use Nawēnne, bã'ara la wun yē fãagre: Nawēnne wun bɔ ē laafe me, ti a dãana sãn ēņe la yel-be'ero, Nawēnne wun di sugri bɔ ē. La Nawēnne le yetı, nērba pelge ba pua tɔge ba yel-be'ero pa'ale taaba, dee pu'use ēņa taaba ĩya, ti ba tã'age yē laafe. (*Azaki 5:14-16.*)

Fu sãn karẽje gôn-ẽna wã, bãje ti Nawẽnne tãgri fu me ti fu teege yem dee sake Nawẽnne la fu sũure waa wuu. La fu base bõn-seba n boe fu sũure puam ãna wu kakute la, yeta ti fu base gu beere, bu daasã, bu fu base gu zusã la. La fu mõrgẽ tee putẽ'ere doose Nawẽnne. Da base ti fu sũure diglim wu kakute, ti fu base Nawẽnne kõa wã, dee selse Asũtaana n de pã'asa la kõa. Tt Nawẽnne n so fõn.

5. Webaaga de la dũn-toa, la daare woo a eeri la a kv. Ba dike webaaga makra la sũ-isgre la sũ-dõkre, la bõn-seba n wõn la bãna wuu n boe nẽrsaala sũure puam na. Nẽr-seka n de sũ-tvulga dãana tã me wun ẽje yela pãi n dõnni nẽrba baseba. Zẽbre puam nẽr-toa tã me wun kv nẽra. La Nawẽnne sũure ka ãn yelum la nẽr-bãna dõma. La mase ti ba sike ba sũure dee base sũ-isgre la sũ-toogo. Ba da base ti ba sũa yĩige, ti bõn-ẽna ɽgɔ wun dena la be'em mã'a. (*Yvun-sõma 37:8.*) Nẽrba baseba ẽn bɔ ɔra la ba zẽbe dõke ba sũure, la ti base ti Nawẽnne zẽbe dõke ti sũure bɔ tɔ. Azezi yeti, ti nõje ti be'eba. (*Amatie 5:44.*) Azezi le yeke me ti: Tt sãn di sugri bɔ seba n tuuge tõma la, Nawẽnne mẽ wun di ti yel-be'ero sugri bɔ tɔ. (*Amatie 6:14.*) Tõma sãn sake Nawẽnne, a wun yese ti sũ-isgre la ti be'em na wuu me, dee bɔ tɔ sũ-bugsum la sũ-mã'are.

6. Bõnsela n daan pã'ase Adam la Awa Eden gaare la puam. A daan pã'ase ba bɔ ta la ẽja n wun ẽje se'em sã'am bãma la

Nawēnne n de sitɔ la taaba la, ti ba sūa da le āna yēlum la taaba. Asūtaana daan uti la yūure, ēɲa yē ti Nawēnne nōɲe bura-seka, la a pɔga n daan n dēɲe bɔ na la. Nawēnne n bɔ nērsaalba nōore ti ba Sɔna bōn-seba n boe dūnia wā wuu dee bɔ na la ba. Bōn-ēna n soe, ti Asūtaana ēɲe yūure bɔ ɔra ti a sã'am nērsaala vɔm yēlga la, la lagim-taaba seka n boe Nawēnne la nērsaala sukam na. Da base ya ti a pã'ase ya, ti ya doose ēɲa dee base Nawēnne doosgo. Asūtaana n bela n tari kūm la putvulɔ wa'am, dee sã'anna fu sūure ti wakat-seka fu sãn ēn yē nēra bōnɔ ti fu sūure ka āna yēlum. Fu sãn yē ti nēra uti sela ti la ān sōɲa, da base ti fu sūure sã'anna. Da base ti Asūtaana yãɲe fu ti fu ita yūure la fu tadāana bōnɔ. Nēra sãn ita yūure la a taaba bōnɔ, bōn-ēna wā tã me wun sã'am yela zozo'e, ti sū-yēlga kãn bɔ na. Yūure tã me wun dena be'em gāna sū-isgre la putvulɔ. (*Yelbūna 27:4.*)

7. Bulūmbuko diti la tēntōnnɔ, la gōɲɔ wā puam ba dɪke ē makra la be'ero dāana. La ligri nōɲre de la be'em wuu pĩiluɲo. (*1 Atimōti 6:10.*)

Be'ero dāana ka boori ti a looge ēɲa n tari bōn-seka la bɔ ninbāal-nēra. A uti la ēɲa n tã se'em ti a tã'age yē dūnia bōn-tarsōm zo'e.

Baa ti a sãn wun ēɲe be'em pilim nērba ataaba bōnɔ, a ka tē ti la de la be'em. La mōka la tēɲazēem n wun di ba, ti nayigba mē zūura. Bela ti Azezi yeti, ti ε ti bōntarsōm ti ba bɔ na Nawēnne

yire, bilam ti nayigba k̄an tā'e zū. Se'ere n soe la tōma bōntarsōm n bo zē'a na, ti sūa mē bo la bilam.

(Amatie 6:19-21.)

Akā la a yire dōma wuu yvun ki me ban nōŋe ligri la sālma la fu-sōma la ĩya. *(Azoze 7.)* Azezi karēnbia Azudaası Iskarıotı mē ki la kūm n ka ān sōŋa, ēŋa n nōŋe ligri gāna Azezi la ĩya, ti a zām Azezi. *(Amatie 27:3-5.)*

8. Asūtaana de la pōnpōrdōma la pōnpā'asum dōma la wuu Sɔ. Eŋa n de bōn-yooro seba n boe nērsaalba sūa pvam ita se'ere n ka ān sōŋa la Sɔ. Azezi daan yetı seba n itı asūtaana n boort se'em na, de la Asūtaana kōma, la ba botı ti ba ēŋe la ba Sɔ la n boort se'em. Ĕŋa de la nēr-kvura halı dūnia pī'ıluŋo, a ka boe sira pvam, sira n ka boe a pvam na ĩya. La ēŋa n parı la, a tɔgrı la bōn-seka n boe a sūurum na, bēm ĩya, a de la pōnpōrma la pōnpōrdōma Sɔ. *(Azā 8:44.)*

9. Wōrbiire: Ba dıke wōrbiire makra la nērsaala sū-bāŋre.

Nērsaala mi a sūure pvam tvuma sān āna sōŋa, bu ba ka ān sōŋa. *(Rom dōma 2:15, 9:1, 1 Atimōte 4:2.)*

Be'em sān bɔ na fu sūure pvam, a lebge la lika lile sira la, halı ti fu ka len tāna wun bāŋe sōŋa la be'em bɔ ke. La Azezi zıum tā mē wun peege nēra sūure yese tvum-be'ero la wuu ti a lebge sōŋa. *(Ebru dōma 9:14, 10:22.)*

10. Nawēnne nifo: Nawēnne mi nēra woo sūure n ān se'em me. Sela ka boe n sʉge ti Nawēnne nini kān yē. A mi nēra woo tagsıgɔ me, fu sān sʉge ēŋe fu tuvn-be'ero yu'vɔɔ, bu mōom, bu zē-seka n sʉge wuu, a yēti me.

11. Bug-zılsı n gilge wā, de la Nawēnne Sia, bu Azezi-Krist zum. Nawēnne ka boortı ti a nifo yē yel-be'ero. La a nōŋe yel-be'ero dāana me, a ka boortı ti a ki, a boortı la yel-be'ero dāana la tee putē'ere sose sugri yāŋa vɔ. Azezi wa'am wu fāage la yel-be'ero dōma base. (*Aluki 19:10.*) Yel-be'ero dāana ayıla sān tee putē'ere sose sugri, Nawēnne maleka dōma utı la sū-yēlga a İya. (*Aluki 15:10.*) Bug-zılsı la tɔgrı la Azezi-Krist zum yelle: Nawēnne pebila Azezi zum duusri la nērba yel-be'ero. (*Azā 1:29.*)

12. Maleka wā ba dıke ē makra la Nawēnne yetɔga. Nawēnne tɔgrı la yel-be'ero dōma la ti ba sose sugri sake ēŋa, ti ēŋa Nawēnne peelem, la a nōŋre la tā'age kē ba sūurum.

13. Nadawenne āna sōŋa, a ka boortı dēgrɔ. Ba dıke Nadawenne makra la Nawēnne Sia, a de la sira Sia n pa'alı nērba ba yel-be'ero, la ur-sōŋɔ la sarta yelle. Sia sōŋɔ wā boe la yēŋa, yel-be'ero sān bɔ na fu puam, Nawēnne Sia ka tā won bɔ na mĩ.

Sũure wã tı fu yēti yīyisŋa wã puam wã, fu sũure sãn āna la wãna, fu pake fu sũure sose Nawēnne tı a sōŋe fɔ. Pake fu sũure bɔ Nawēnne, tı a yetɔga kē fu sũure, tı a peelem la pelge fu sũure. Sake zuudāana Azezi tı fu wun yē fāagre. Fu sãn sose Nawēnne tı a tee fu sũure la, a wun ēŋe me. Yīyisi buyi wã n boe nēŋam wã n pa'alı tı n tɔge se'em wã.

Yĩyisi buyi dāana

Něra n sose sugri sũure

Yīyis-ēna wā, ba dūke ē makra la nēra n sose sugri bɔ ɔra ti a doose Nawēnne. Maleka la zāli la sukɔbgɔ, la ba dūke sukɔbgɔ la makra la Nawēnne yetɔga. Bēm ĩya, Nawēnne yetɔga la vɔ me, la a tarti pāŋa me, la a tarti nōore me gāna sukɔbgɔ n tarti nō-ayi, la a kē'eri nērsaala puam me halu welgra a sia la a sūure yela wuu, la a mi a putē'ere la a yem wuu n ān se'em me. (*Ebru dōma 4:12.*) Nawēnne yele me ti yel-be'ero yɔɔɔ de la kūm. La seba n ka sakri Nawēnne la, ba wun lobe bāma la bugum mōgre, la kibre-kuga n diti bugum puam.

Maleka la zāli la zuwaŋre. Bela pa'ali la yel'be'ero dōma ti ba wun ki me kān lem Nawēnne. Tōma n nōŋe ti mēŋa zo'oge yēera fu-sōma dee ita ti n boori se'em wuu la, ti wun ki me zāage la Nawēnne. Ti ĩ-gōnnɔ la pō'oge, ti zōnzōa di ba. La ti susi la wun sēŋe la Nawēnne saria la dia zē'a.

Kalam, yel-be'ero dāana la yāŋa selsri la Nawēnne yetɔga, sakra ti Nawēnne nōŋre kē'era a sūure puam. Bela Nawēnne Sia peelem yāŋa digri lika la n daan n boe a sūure puam na me. Peelem sān wa'am, a wun dige lika me ti a fōrge. Nawēnne nōŋre sān bɔ na sūure puam, a wun pērge dūnsi la bōn-yooro seba wuu n nāmsri yel-be'ero dāana la me ti ba zoe fōrge. M So bia, fōn karēŋri gōŋɔ wā, sake ti Azezi n de dūnia peelem na kē fu sūure puam dige lika la a tɔuma la wuu ti ba fōrge, dee base fu sūure la, ti a lebge pēelga wu yīyisŋa wā n pa'ali

se'em na. Azezi de la peelem bɔ nērba wuu. Seka n dollu ēŋa la kãn sēnna lika pvam, la a wun yē peelem n bɔ'oru vɔm sra sra. (Azã 8:12.)

La seka n nõŋe lika gãna peelem la wun yē toogo. Wakat-seka tu Azezi kē Zerizalem Wēn-deego pvam na, a dige la nēr-seba wuu n koosru lɔlsɩ, la piisi, la nadawema, tu ba yese. Dee ka'ase ligteerba la ligri base, dee yetɩ, ba da ēŋe ēŋa Sɔ Nawēnne deego la tu a dena lɔgrɔ koosgo deego. (Azã 2:13-17.)

Fu sūure de la Wēn-deego, a booru tu a kē mĩ me malge ē, pure ē la a peelem, la a nõŋre, la a sũ-yēlga. Azezi ka wa'am tu a di la tu yel-be'eero sugri mã'a bɔ tɔ, a yetɩ a yolse tu me, tu Asūtaana da le Sɔna tɔ. Nawēnne bia Azezi sãn yolse tōma, tu wun sru yē yolsɩgo me. (Azã 8:36.)

Yĩyisi butã dãana

Něra n dollı Nawěnnę sũure

Yīyisḡa wā puam, nēra wā tee la yem sose sugri dōlla Na'a-
 wēnne la a sūure waa wuu. A bāḡe me ti a yel-be'ero la ti a ēḡe
 la zo'oge me, la de la toogo. La yel-be'ero iya ti Azezi ki
 kūm dō-puurḡa la zuo. Ēḡa n yē Azezi kūm dō-puurḡa la, ti
 Nawēnne maleka n pa'alt Nawēnne yetōga la tōge pa'ale ē, ti
 tōgum na kē a sūure, ti a tee putē'ere sose a yel-be'ero sugri la
 ninmō'ore. Ēn bāḡe Nawēnne nōḡre la n base ti Azezi wa'am na,
 base me ti a tee putē'ere. Nēra sān bāḡe Nawēnne dōlla ē,
 a won bāḡe ti la de la ēḡa yel-be'ero iya ti ba yōke Azezi namse
 ē, vuge ē gō'osi mūḡa, dee ka a nu'usi la a nāma kūm dō-puurḡa
 la zuo, bela base me ti a sūure sā'am. Fu sān karēḡe dee selse
 Nawēnne yetōga, fu yēti fu mēḡa n ān se'em me a puam.
 Nawēnne yetōga la ān wu ninbusga la, a pa'alt la yel-be'ero n de
 lika fu puam na. Nawēnne yetōga la kē'eri fu sūurum me
 bō'ora fu sū-sā'aḡo, ti fu nintām yesra fu yel-be'ero la iya. Ti
 Nawēnne lenna fo, ti a nōḡre la a laafe sēn na fu sūure puam,
 Azezi zum na n peege fu yel-be'ero la iya. Ti fu yāḡa bāḡe ti
 Nawēnne lenni la seba sūa n sā'anni la, dee fāagra seba sūa n
 ka ān yēlum na. (*Yvvn-sōma 34:19.*)

Nawēnne tibri seba sūure n sā'am la me, dee mā'ara ba tooro la
 wuu. (*Yvvn-sōma 147:3.*) Nawēnne gōḡo la puam Na'a-wēnne
 yeti me, ti nēr-seka n nāmsiri dee sikra a mēḡa zōta ēḡa
 yetōga la, ēḡa won bise a yelle. (*A'ezai 66:2.*)

Něra sũure sãn peege, Nawěnne Sia la a nõņre n so a dāana.
Běm ĩya, ěņa n bãnę ti Azezi zum na n yese tōma yel-be'ero la
ĩya.

La a mi a sũure pvam me ti Nawěnne dayva Azezi zum n yese a
yel-be'ero la wuu base. (*1 Azã 1:7.*) Něr-sęka n sake Azezi kãn
sã'am, a wun yě la wɔm n kãn ba'ase. (*Azã 3:16.*)

Azezi n ki bɔ tōma la ĩya ti tōma yěta ti yel-be'ero sugri. (*Efęęzi
dōma 1:7.*) Lęele wã něra ěna putě'ere tee me, ti a ka le ęera
dũnia bõn-yooro; a eeri la Nawěnne bõnɔ, Nawěnne n pure a
sũure la ěņa nõņre la ĩya. Dũn-sęba ti ba dıke makra la ka len
bɔ na a sũure pvam. La Asũtaana ka boortı ti a fõrge, a ken ęera
la folle ti a kě. Bela ĩya ti Nawěnne gõņɔ la yetı, ti gu la ti
pu'vse Nawěnne, ti ti da lui makre pvam. (*Amatie 26:41.*) St'ise
Asũtaana ti a wun zoe dee base fɔ. (*Azak 4:7.*)

Yĩyisi bunaasi dãana

Něra n sake Azezi la a sũure wuu

Yīyisŋa wā ba dīke ē makra la Azezi nēra n yē laafe, la fāagre sira sira, tōma zuudāana Azezi ĩya. Azezi kūm dɔ-puurŋa la ĩya ti a yē sū-yēlga, la dagi sela ayēma ĩya. A ka le wē'era a yō'ogo sela baa ayila ĩya, sān dagna Azezi kūm dɔ-puurŋa la mā'a.
(*Galati dōma 6:14.*)

A bāŋe me sira sira ti Azezi ki la kūm dɔ-puurŋa la zuo, dee bɔ'ɔra tōma mē vɔ ita se'ere n mase. Nawēnne yetɔga yeti, ti sēnna la Nawēnne Sia pāŋa, la ti da sake ĩya n boori se'em na, ti ĩya n boori se'em na de la be'em. (*Galati dōma 5:16-25.*) Ti ti tara pupeelem, pupeelem sān ka bɔ na, nēra ka tā wun yē Nawēnne. (*Ebru dōma 12:14.*)

Yīyis-ēna pvam ti wun yē ka'asa ti ba dīke wē Azezi. Ĕŋa n to'e sibgre seka ti ba wun sibge ni tōma la. (*A'ezai 53:11-12.*)
Ba wē ē na tōma yel-be'ero la ĩya. Naba A'erɔdi la a poorum dōma yaale Azezi me. Ban wē Azezi ba'ase la, ba ye ē la fuugo n de gōnmusga, dīke gō'ost wuge mūŋa vuge ē, a dagi sālma zuvōka. Ba bɔ ē la dasaare ti a zālla, a ka de na'am dasaare. Dee yāŋa yigla a nēŋam yaala ē yeti: « *Zīfdōma naba fv fara fara we* ». Tubse nōtōorum mī ē, to'oge dasaare la wē ē. La ban yaale ē bela ba'ase la, ba tari ē me sēŋe ka ka kūm dɔ-puurŋa zuo. Nērba zozo'e n boe, kē'era Wēn-detum pu'usra, tɔ'ɔra Azezi kūm tēere dia, yvuna Nawēnne yvuma, ti ba tvun-be'ero len nāmsira Azezi. Bela ti Azezi yeti, la dagi seba n wi'iri ēŋa ti zuudāana,

zuudāana la n wun kē Nawēnne so'olum puam, la de la seba n uti ēṅa Sɔ n boe arzāna n boori se'em na, n wun kē.

(Amatie 7:21-27.)

Ya tā wun yē Azudaasi ligri tām̄pɔkɔ la yīyisṅa wā puam mē. Azudaasi zām Azezi mē, koose Azezi ligri pistā. Ligri nōṅre n tā'age a sūure la n de sū-be'ego la. Fitla, la zɔrgɔ wā de la sudaasi seba n yōke Azezi la tuuma lɔgrɔ. Sudaasi la pɔse me tu ba bāṅe suda-seka n wun Sɔna Azezi fuugo la. La ēṅe wu Na'a-wēnne gōṅɔ puam n daan pōn ye'le se'em na. *(Azā 19:23-24, Yvvn-sōma 22:19.)*

Sudaaga n daan lu Azezi lɔgre la kānne, tu zum la ko'om yese. *(Azā 19:33-37.)* Lan dēṅe nōrɔɔ kaasga, Apɔyēer sɔ'ise la nōore atā, ye'le pugla la buraasi la tu ēṅa ka mi Azezi. La bela poorum Apɔyēer kaase mē sose sugri, halu tu nintām yese. *(Aluki 22:54-62.)* Yāma tɔgum la yāma tuuma puam, yāma tarɔ kaseto sōṅɔ mē bu? Bu yāma zoti dabeem mē ka bɔ ɔra tu nērba bāṅe tu ya de la Azezi nērba? Azezi yeti, nēr-seka n sɔ'ise ēṅa nērba nēṅam, ēṅa mē wun sɔ'ise tu ēṅa ka mi ē, ēṅa Sɔ n boe arzāna nēṅam. *(Amatie 10:32-33.)*

Azezi len yeti, nēra sān bɔ ɔra tu a doose ēṅa, a sɔ'ise a mēṅa n boori se'em na, dee sake namsɔgɔ wu nēra n dɔke a kūm

dɔ-puurŋa doose ẽŋa la. Nēr-seka n ka dɪkɛ a kũm dɔ-puurŋa tu
dɔlla ẽŋa, a ka mase la ẽŋa. (*Amatie 10:38.*)

Azezi, fõn n de mam fãagra.

Mam sãn na fõn zẽ'am

ti fu fãage ma.

Boti fu ko'om la fu zum na

n yese fõn luɠrum saage

kũm dɔ-puurŋa zuo la,

yese mam yel-be'ero wuu,

la m toogo wuu. Amina!

Yĩyisi bunuu dāana

Nawēnne deego

Nëra wã ti ti yëti kalan wã, daan de la yel-be'ero dãana, la a pake a sũure me sake Nawënnë. La Nawënnë n de ninbãa-zɔta la yelsõn-dãana la ãya, Nawënnë peege ë me.

Lëele wã, a lebge la Nawënnë deego sra sra. Nawënnë n de So la Dayva, la Sia sõņɔ boe la ë me, wu Azezi n daan yele se'em na: Nëra sãn nõņe ëņa, a wun sake ëņa yetɔga me. La ëņa So Nawënnë wun nõņe ë me, la ëņa, la ëņa So wun wa'am a zë'am me wa bɔ na la ë. (*Azã 14:23.*) Nawënnë zëkrɩ nërba me uta ba yel-sõne Azezi ãya.

Sëka n sake Nawënnë, a dãana sũure lebge la Nawënnë deego. A yel-be'ero la yese me. Lëele wã dũnsi la bõn-wɔɔsi baseba, la Asũtaana n de põnpɔrma wuu So la, ka len bɔ na a sũure puam, Nawënnë Sia n bo mĩ. A ka le bɔ ta be'em. Tɩa la bie n bo yĩyisņa wã puam na pa'altɩ me ti Nawënnë Sia utɩ la bõn-sõma a sũure puam. Bõn-sõm-bãma de la nõņre, la sũ-yëlga, la sũur-laafe, la sũ-mã'are, la sõņam, la ɩ-sõņɔ, la yera la Nawënnë, la sũ-bugsum, la yõk-mëņa. (*Galati dôma 5:22-23.*)

Nëra n tart bõn-sõma la ãn wu tia wille n wɔnnɩ bie sõma. Azezi ãn wu tia mëņa n bɔ'ɔrɩ wille pãņa ti a wɔnna bie la. Bela a dollɩ la Azezi, ti Azezi bɔ na la ë, n base ti a tara bõn-sõma la. (*Azã 15:1-10.*) A sakrɩ Akrist yetɔga me, ën wum yetɔga la ãya. A tart pãņa me wun tã'age yõke a mëņa ka ëņe be'em. A sake Nawënnë sõņasõņa me, a wɔm na ka len dena bõn-seba ti ti tã wun yë la nini la mã'a, bu yel-seba ti ti wunntɩ la mã'a, sela woo

puam a iti la a sũure ayɩla la Nawēnne. Bēm ĩya, nēra sãn sake Azezi ti a won tã'age dũnia. Ĕŋa n gu'uri zuudãana Azezi wa'anɔ la, bɔ'ɔri ě na vɔm la pãŋa. A tē'esri me ti la sãn ěŋe fēe Azezi won len wa'am. A vɔ la Nawēnne nōŋre n ka tari ba'asgɔ wakate wuu.

Pupeelem dōma tari zu-yēlga. (*Amatie 5:8.*) Naba Adavid daan de la dakāare, ti a bōntaarsōm zo'e, dee daan tã'age a be'eba zebre puam. La baa ěŋa n ku Agolɩyeti n de nēr-wɔbɔ la, la nērba baseba pa'ase la, a mi me ti ěŋa sãn bɔ ɔra ti a yē Nawēnne, pupeelem n ken pɔ'ɔge ěŋa. Ti a pu'use Nawēnne la a sũure wuu, ti Nawēnne ěŋe a sũure la puam ti a tara pupeelem. (*Yvun-sōma 51:12.*) Nēra baa ayɩla ka tã won peege a sũure, ti a lebge peelga la a mēŋa pãŋa. La de la pērgre ti a tee yem sose sugri, tɔgse a yel-be'ero wu naba Adavid n ěŋe se'em na. La de la pērgre ti a ěŋe wu bia la n daan gu'uri kurkuridōma n ěŋe se'em na, a lebe me sēŋe a Sɔ zē'am la sũ-sã'anɔ ka yeti: «*M Sɔ, mam tuuge la Nawēnne la fōn me.*» Nawēnne gu'uri la nēr-seka wuu n won tee yem sira sira wa'am ěŋa zē'am. Bēm ĩya, Nawēnne yeti, ěŋa won bɔ ya sũure n de paalga, dee dike si-paalga ěŋe ya puam. Dee yese ya sũure la n ke'em āna wu kugre la, bɔ ya sũ-seka ti ya won sakra ěŋa. Ĕŋa won bɔ ya a Sia, bela ěŋa won base ti ya tã'age sake ěŋa nōa, la a tã'are la. (*A'ezekiɩl 36:26-27.*)

Bela de la yelsōm-paalle ti Nawēnne base ti a dayva Azezi zum yese ti tōma yē sū-paalga.

Yīyisi bunuu la puam tōma yē ti maleka la len sēn na mε.
Maleka dōma sōḡri la nēr-seba n wɔn yē vɔm n ka ba'asri la,
dee gu'ura nēr-seba n sakri Nawēnne na. (*Yvvn-sōma 34:8*
la 91:11, Adānyel 6:23, Amatie 2:13, Tvuma gōḡ 5:19 la 12:7-
10, Ebru dōma 1:14.)

Ti yē Asūtaana n bela n le εera folle ti a kē zī'ire nēra la sūurum. La de la bela īya ti Nawēnne yetɔga la tɔgra ti wɔḡe la pu'vsgɔ .

Se'ere n so la, Asūtaana n de bea la eeri mε wɔ gignε la, kella εera n wɔn yē nēr-seka sā'am. (*1 Apilyeer 5:8.*) Bela īya ti zagse asūtaana ti a wɔn zoe dee base tɔ. (*Azaki 4:7.*)

Yĩyisi buyoobi dāana

Yem ayi dāana sūure

Yīyisŋa wā base ti fu sūure n sāl'am, se'ere n soe la, ēn pa'alu nēra n lebe poorom dee base Nawēnne la ūya. A nifo ayula la mūm me. Bela pa'alu ti a ka le dolla Nawēnne la Azezi sōŋa, a uti la yoor-yooro. A nifo ayēma la busri la zē'a woo eera dūnia sū-yēlga. Peelem seka n daan n yēgru a sūure puam na bo'oge me. Dāalgō seka n daan pa'alu ti a nāmsri la Azezi ūya la ka len bō na zo'e. A boe la makre pāi puam. La pika pika a basri Nawēnne me dee sakra Asūtaana. A sakri la pā'asgō gāna Nawēnne yetōga. A sān ken soge yel-bāna wā a sūure puam sēnna Wēndeem, a sūure la puam a mi me ti a zāage me la Nawēnne, la a ka len nōŋe Nawēnne. Wōrbiire la n pa'alu a sū-bāŋre n ān se'em la ka le zo'e. A tagse ti Azezi kūm dō-puurŋa la de la namsigō. A yem n yōori ti a ka le pu'usra Na'a-wēnne. A ka tagsri ti a malge a sūure yelle, a base la folle ti Asūtaana makra ē.

Bugtawābga la boori ti a le kē me. A lebge la pa'al-mēŋa dāana. A tā me wun pa'ale a mēŋa ti ēŋa de la Azezi nēra, dee yīm ti la de la Nawēnne yel-sōnne la ūya ti a yē fāagre. La tā me ti dase'ere nēra yele ē, ti a wa'am ti ba yū dāam buyula mā'a, ti a sān yū buyula mā'a la dagi yelle. Nēra sān sake pā'asgō ēna wā, a wun lebge la dā-yūura mēŋa mēŋa. Dāam fēe ān wu bō ka n purē la ko'om na. Yalsi de la makre ayēma makra Akrist nērba, a de la be'em, a we la bugtēŋa. Dase'ere ba wun pā'ase ē me ti a sake a taaba la n pā'ase ē na, yē a taaba n de tuom-

be'ero dōma la, lagum la bāma sēna wa'aga zē'a wa'ara. Dase'ere la tā meti nēr-seka yele ē ti nasaara wa'aga seka ti ba wi'iri ti «suwaare» la. Bilam ti buraasi la pɔgsɪ naage taaba, mōgra taaba nōa, dee yeti la ka sisri wɛ, a de la de'eŋo. Dee yīm ti de'eŋo zē'a ti pɔgsɪ la buraasi la gā la taaba, ti la yāŋa ēn wa lebge yelle. Sigaari yūa mē de la be'em wu taba dia n de be'em se'em na. Nērba baseba diti taba me yu'ʊŋɔ la wuntɛɛŋa, la a ka sōŋri nērsaala baa pika. Asūtaana pā'asri fu me ti fu ēŋe be'em ti la dagi yelle, pā'asra fɔ ti fu yūura tادوكو, bu sigaari, bu a pā'asra fɔ ti fu dɛna pɔg-tūula, bu bura-tūula. Asūtaana tɔgrɪ fu sūurum me ti fu ēŋe be'em. La fu sān ka guuse, fu wun ēŋe la bela dēge fu sūure la n daan n ān sōŋa na. La bāŋe ti fu sān ēŋe bela Asūtaana n wun len sɔna fɔ.

Buraa wā n boe yīyisŋa wā pɔam wā a pɔglum na nēra la sūure. Ba dɪke ē makra la nēr-seba nini n kē Azezi nērba la. Ba tuuri ba me, dee parna bɔ'ɔra ba sā'ana ba sūa. La nēr-seka n dollɪ Azezi sore la, ba tā me wun sabse ē, la seka n zoti sabsɪɔ la, tā me base Azezi sore doosgo, deege sake bāma. A de la sela n ka ān sōŋa. La sān po fēe, la lebge la nāmsgɔ bɔ ē. Nō-seka ti a wun tari ni pēgra Nawēne na, nō-ēŋa ti a yāŋa tari tuura nērba. Nēra sān base ti Asūtaana yē folle a sūure pɔam, yūure bōnsɛ'ela n wun li'ise kē a pɔam ēŋe yog-yalŋa ti bōn-vɔɔsi baseba la mē kē. Nēra sān ka gu dee pu'ʊsɛ wu tōma zuudāana

Azezi n yele se'em na (*Amatie 26:41.*), ligri nōḡre tā me won yāḡe a sūure nāana. Bela ĩya, nēr-seka n tē'ese ti ēḡa ze me na, a guuse da wa lui. (*1 Korēnti dōma 10:12.*) Bela bobbe ya Nawēnne zebre logro wuu, ti bela ti won yāḡe Asūtaana yemkēgsiga la. (*Efēezɩ dōma 6:11-18.*).

Yĩyisi buyopɔi dāana

Nēra n ka le dɔlla Nawēnne sūure

Yīyisi-ēna wā pa'ali la nēra n ka le dōlla Nawēnne sūure n ān se'em. A de la nēra n daan bāņe Nawēnne, bāņe arzāna bō 'a la n zā'asum se'em, yē Nawēnne Sia sōņre, yāņa base ka le dōlla Nawēnne. La yīyisņa wā ken pa'ala la nēra n ka sose sugri mē sūure n ān se'em. Baa la ēņa n wum kō-yēlga la, a ka sake tee a yem sose sugri. Zōrgō la n ba a sūure la pa'alli mē ti a ken ke'em na a sūure wee a yel-be'ero la puam.

Nēra n ka le dōlla Nawēnne yelle ān wu: Kulkā-be'o sān yese dee base nēra a we la mōom ka εera vo'osgo zē'a. La a sān ka yē, a yeti mē ti, ēņa wun lebe la de-seka ti a daan yese dee base la puam. La a sān paa yē ti deo la puse mē malge āna sōņa, a lebe ka tara la kulkā-be'esu bayopu n de putuldōma n gāni a mēņa wa kē'ese mī, la bura-ēna toogo wun gāna a kurum. (*Aluki 11:24-26.*) La bōn-seka n paa ē na ān wu makre la n yele se'em na: Baaga lebe di la seba ti a tī la. La kurkuri ti ba peege ē, lebe ka bilim la beglum puam. (*2 Aptyer 2:22.*)

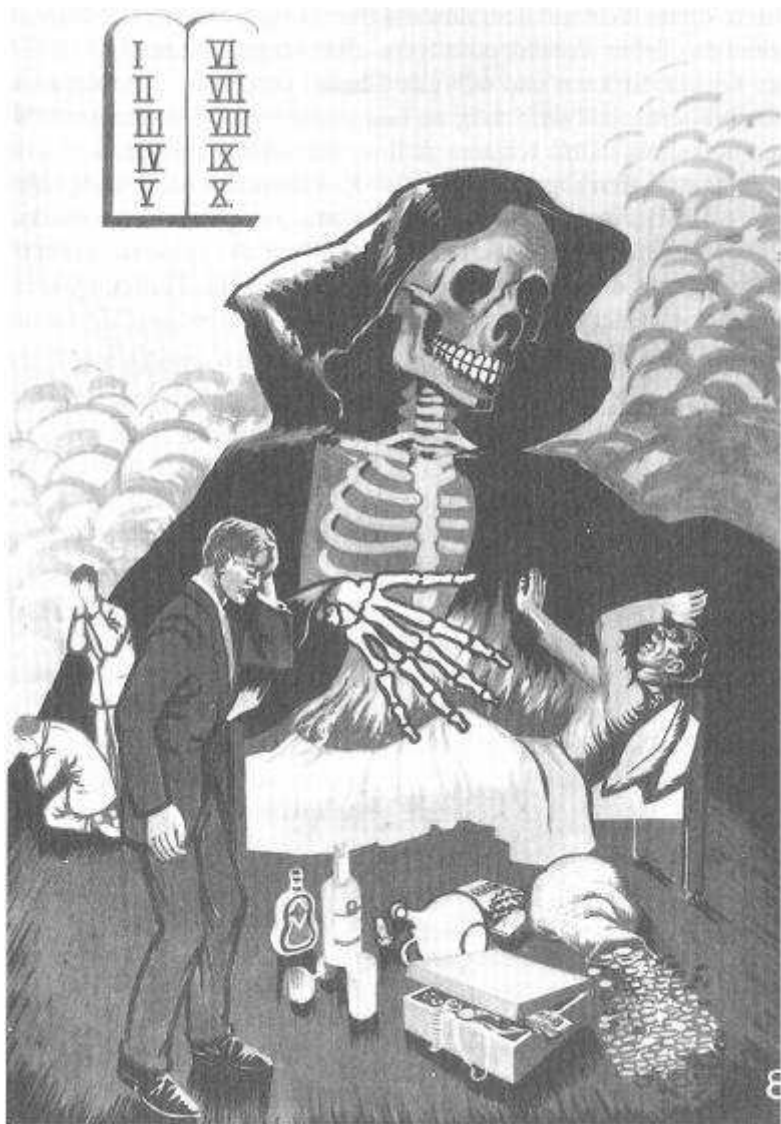
Yīyisņa wā puam ti yē ti Asūtaana la a poorum dōma n le sōna ē gāna n daan ān se'em na. Nadawenne la n ēke fōrgra la pa'ale mē ti Nawēnne Sia la yese mē dee base a sūure la, se'ere n so la Wēnaam Sia la ka tā wun bō na nēr-seka n iti yel-be'ero sūure puam. Nawēnne maleka la ti ba dike makra Nawēnne yetōga la mē bure lebe fōrgra mē, nēra la n ka le bō'ōra ti a wum Nawēnne yetōga la īya n soe ti a fōrgra.

Fōn karēņe gōņo wā, fu sūure sān āna wāna, fu sose Nawēnne sugri la fu sūure waa wuu, ti a boori ti a fāa fu mε. Fu sān tee yem wa'am Nawēnne zē'am wa sose sugri, a tā mε wun di sugri bɔ fu, dee yese fu yel-be'ero la waa wuu base.

Fu sān bɔ ta, a tā wun yese Asūtaana fu sūure puam mε. Wa'am Azezi zē'am wu kōnkonne la n daan n sēņe a zē'am ka ye se'em na. A daan yeti, Azezi sān bɔ ta a tā wun bɔ ēņa ĩmā'asum mε, ti ēņa āna sōņa. Tı Azezi lerge ē yeti, ēņa bɔ ta. La a sɔri yē ĩmā'asum mε. (*Amarkı 1:40-42.*) La fu sān ken ke'em fu sūure bɔ ta lika gāna peelem, bāņe ti fu kān yē sōņre. Tı bēm ĩya, fu nōņe la kūm gāna vɔm, dee nōņe lika gāna peelem. Nawēnne gōņo pa'ale tōma ti yel-be'ero yɔɔɔ de la kūm, la Nawēnne bɔ 'a de la vɔm n ka ba'asɔri Azezi ĩya. (*Rom dōma 6:23*)

Yĩyisi bunii dāana

Yel-be'ero dāana ba'asgo

Yīyis-ēna pvam ti nēra wā bo mī wā, de la yel-be'ero dāana n ke'em a sūure ka sose sugri, la nēra n sose sugri dee ka dōlla Nawēnne, wa dee la a ki, ti a ĩya wuu dōnna, ti dabeem tara ē. La kūm wa'am la wakat-seka ti a ka tē'ese ti kūm wun wa'am na. Tı dabeem tari ē, ti a ka bɔ ta ti kūm wa'am. Ĕnja n daan nōnje be'em na, a bise ti la yānja dena la yelle bɔ ē. Sela n dee la de la yel-be'ero yɔɔɔ. La bānje ya ti yel-be'ero yɔɔɔ de la kūm.

A daan tagse me ti kūm bā'a sān paa ē, ti a gā, a yānja wun malge a yelle la Nawēnne. La wakate ēnja a bānje me ti ēnja gu'vm me ti wakate tole. La kūm di'iri nērba zozo'e me ba kūm bā'a wakate, ti ba ka len tāna wun yē folle malge ba yelle Nawēnne zē'am. A sirdōma la pā'asgɔ, la ba tɔg-yaalsı ka len tāna wun sōnje ē. A ligri la a bōntarsōm la wuu ka le tāna wun fāage a sia la, bu pa'ase a vɔm na woglum bu bo'oge a ĩya la toogo. Asūtaana gu ē me ti a ka len tāna wun tagse Nawēnne yelle.

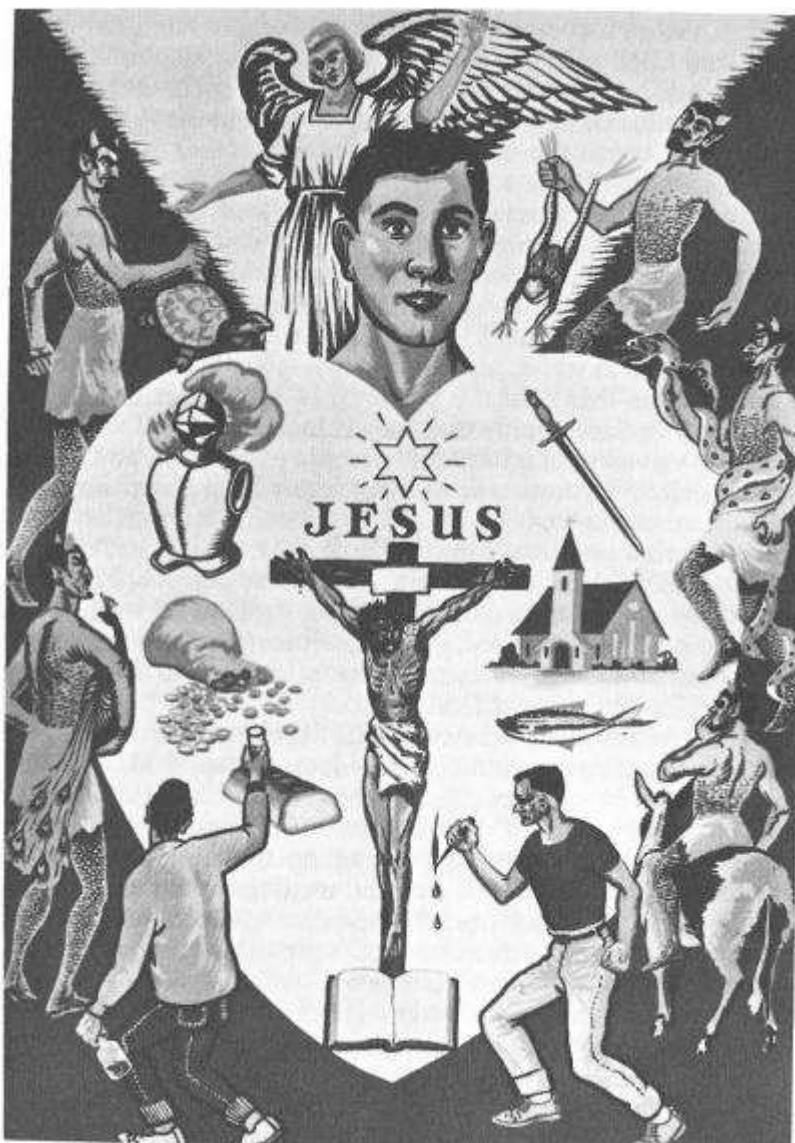
Bōn-seba ti a daan nōnje dūnia pvam na wuu yānja base ē me. La zāmɔ karēnsāamdōma seba ti a daan selsıri la mē ka le tāna wun sōnje ē. A bānje me ti nēr-seka n ēnje be'em ti Nawēnne sɔbge ē wun yē toogo. (*Ebru dōma 10:31.*)

Nawēnne sıgrı tōma me, ti ti eege ēnja wakate seka ti tōma ken tā wun yē ēnja. Nēr-ēna wā, ēnja n daan vɔ la, a zagse Nawēnne

yel-sōnne la Nawēnne nōŋre me. La a ki me, a ka len wōnna
Nawēnne belŋo yetōga la. Ēŋa n wōnni se'em na de la Nawēnne
n de sari-dita la kōa n yeti, a fōrge, dee base ēŋa, la de la ēŋa n
kā be'em bō ē, a kē bugum n ka kīŋri n māasum gu'ura
Asūtaana la a maleka dōma puam. (*Amatie 25:41.*) Nēra woo
won ki la buyila mā'a, bela puam ti Nawēnne yāŋa di a saria.
(*Ebru dōma 9:27.*)

Yĩyisi buwei dāana

Něra n tã sũure

Yīyisŋa wā ba dūke ē makra la Akrist nēra n mōrgri tāna toogo makre puam. Makre buuri wuu n gubge ē, la a ze'ele la kǎŋkǎŋe tā'age halu ka paage ba'asgɔ . A de la nēra n sɪrɪ tā'agri Azezi sōŋre īya. A bɪsrɪ la Azezi n de tōma yera pɔspɔsɪ dāana, la a ba'asgɔ dāana. (*Ebru dōma 12:1-2.*)

Asūtaana la a poorum dōma gubge Azezi nērba sūure me bɔ ta tu ba kē bī, la ba kǎn tā'age. Dūnsi la wuu tu Nawēnne Sia la dige la n bo mī yɪbsɪra ē. La bōŋa n yāŋa n sɔɔge webaa la zē'a. Nōore faa yel-be'ero tā me tee yu'ure lebge sela ayēma.

La Azezi nēra n guusri a mēŋa tā me wun bāŋe yel-be'ero bɔ ke, baa yel-be'ero la sǎn tee amēŋa āna wu Nawēnne sela, a tā me wun bāŋe. Baa yel-be'ero sǎn tee amēŋa lebge āna wu peelem maleka, a ka tā wun pā'ase Nawēnne nēra. Bēm īya, Nawēnne Sia boe a sūure puam me, kɔlgra ē, sōŋra ē sɪra sɪra, tu a tā'age bɔ ke be'em la sōŋa. La dagɪ dūnsi la kulkā'arsɪ la mā'a n boe mī, buraa ayula n zālɪ dāam la wanne wa'ara. Asūtaana makri Azezi nēra la bōn-seba tu dūnia dōma nōŋe la: ligri nōŋre, bu yīgre, bu yalsɪ, bu dāam yūa, bu tum dia, bu yela baseba. La bōn-bāna wuu ka tā wun tā'age Nawēnne nēra. Ēna dāana base dūnia yel-be'ero la me. Makre wāna buuri ka le ita ē se'ere, la sōŋri ē me tu a lenna Nawēnne yāŋa gāna kurum. Buraa ayula n lutɪ ē la su'a. Seba n ka pu'usrɪ Nawēnne na utɪ Nawēnne nērba la bela, ba sabsrɪ ba me, tɔgra ba tɔg-be'ero, dee ita ba be'em.

La wakate sɛka la ɛn dena la nɛr-sɛba n yeti bāma de la Nawɛnne nɛrba, dee ka dɔlla Nawɛnne sɔŋa la n uti Nawɛnne nɛrba la bela. La Nawɛnne won bugle yāma n de a nɛrba la sūure. Azezi yeti, nɛrba sān tɔvra ya, bu ba sān nāmsira ya, bu ba sān parum bɔ ya, dee tɔgra ya be'em se'em wuu ɛŋa yu'vɛre la ĩya, ya yɛ zu-yɛlga mɛ. Ẽŋe ya sū-yɛlga sɪrum, ya yɔɔɔ n zo'e arzāna so'olum na ĩya. (*Amatie 5:11-12.*)

Yel-be'ero la ĩya n base ti Asūtaana tāna won welge Azezi nɛra la Nawɛnne nɔŋɛ la. La tōma n de Akrist nɛrba wā, ti ɛŋe yera la Nawɛnne, se'ere n soe la ti mi mɛ ti sɛla sɛla ka tā won welge tōma la Akrist nɔŋɛ. Baa la sān dena nāmsɪɔ bu, sū-sā'aŋɔ bu, kɔm bu, nɔŋɔ bu, yel-pakre bu kūm. Bōn-bāna wuu puam, tōma de la nɛrba n tā be'em, Nawɛnne n nɔŋe tōma la ĩya. (*Rom dōma 8:35-39.*)

Nɛra la n bobɛ Nawɛnne zɛbrɛ lɔgrɔ la ĩya n base ti a tā'age ze'ele kāŋkāŋe toogo wakate. (*Efɛɛzi dōma 6:10-18*)

La Nawɛnne Sta pāŋa a tā'arɪ a mɛŋa n boori se'em n de be'em na wuu mɛ. A mi ti Azezi n boe a sūure puam na gāni Asūtaana la a poorum dōma la wuu mɛ. Azezi tā'age Asūtaana la a yel-be'ero la kūm dɔ-puurŋa la zuo. La ɛŋa ĩya, tōma mɛ won tā'age mɛ yɛ vɔm n ka ba'asɪ.

Wōrbiire la n de a sū-bāņre la yēgrī mē. A sūure pūre la Sia sōņɔ, tī a tara yera la Nawēnne. Nawēnne maleka la n boe a zuum na, pa'ale mē tī a tari Nawēnne yetɔga a sūurum mē. A bāņe mē tī nēr-seba n wun tā'age halī ka paage ba'asgɔ wun yē zu-yēlga. *(Pukre pa'algɔ 2:7,11,17 la 3:5,12,21.)*

Ligri tāmpɔkɔ nōore n ya'age la pa'alī mē tī a ka bɔ Nawēnne a sūure mā'a, a bɔ Nawēnne na a ligri la a bōntarsōm wuu. A ka dīkri a ligri la sāl'anna ita yel-be'ero. A sōņri la nasdōma, dee bɔ'ɔra pia pūre, la nōņre bɔ'a. A dīkri a sela wuu ita la Nawēnne pēka īya.

Borborī la zūfo daan de la daare woo dia. La pa'ale mē tī a ka diti di-seba n ka sōņri a īya la. A ka yūuri dāam, a ka diti taba, la a ka yūuri sigaari. A guusri mē ka bɔ ɔra tī a sāl'am a īya la n de la Nawēnne deo la. A sūure lebge āna wu pu'ɔsgɔ deo la, a pēgrī Nawēnne a yire mē, dee kelen sēnna Wēndeem pēgra Nawēnne. Daare woo a lagsiri a yire dōma mē tī ba pu'ɔsra. A mi mē tī Nawēnne nēra ka tā wun vɔ ka lenna Nawēnne la pu'ɔsgɔ .

Gōņɔ wā n lake wā de la Nawēnne gōņɔ tī a karēņri daare woo, yēta yem la pāņa, la vɔm la peelem, la bōn-sōn-seba wuu tī Nawēnne yeti a bɔ a nērba. Nawēnne gōņɔ la ān wu kanīā la,

nēera peelem ti a yēta sēnna, dee dena sukɔbgɔ ti a tara zebra la Asūtaana. Nawēnne yetɔga la ken āna wu dia la bɔ'ora a sia la pāŋa, dee dena ko-sɔɔrmɔ ti a tāna wun sɔ peege a mēŋa, dee āna wu ninbisga la ti a tara bisra a mēŋa.

A sūure ān yēlum mɛ la nērba n namsrɪ ē n dollɪ Azezi la ĩya. Bēm ĩya, a mi mɛ ti nēra ka tā wun yē vɔm n ka basrɪ Nawēnne zē'am ti a sān ka dēŋɛ sake namsɪgɔ wu Azezi n sake tu kūm dɔ-puurŋa la. A vo'oge mɛ la Azezi yē vɔm paalga. Bela ĩya a eeri la bōn-sɛba n boe saazuum n kān ba'asɛ, ti nifo ka tā wun yē. A māasnɪ mɛ ti a tu'usɛ Nawēnne. A ān wu tia n sele kulga nōorum na, a wɔnnɪ bie mɛ (Yusn-sōma 1:1-3). A ken āna wu ti-sōŋɔ wille la, Azezi n de ti-sōŋɔ base ti a wille wɔnna bie zɔ'ora (*Azã 15:1-14*). A sūure pure la Nawēnne nōŋrɛ. Bela a ka zotɪ kūm (*1 Azã 4:18*).

Yĩyisi pia dãana

Nawēnne nēra kũm

Azezi yeti, ẽja de la vo'ore, la vɔm, nẽr-seka n ẽje yera la ẽja, baa a sãn ki, a wɔn yẽ vɔm. La nẽr-seka n vɔi sãn ẽje yera la ẽja, a kãn ki. (*Azã 11:25-26.*) La nẽr-seka n selstrɪ ẽja yetɔga, dee ẽje yera la seka n tɔm ẽja la, a tarɪ la vɔm n kãn ba'ase. La ba kãn di a saria, a yese la kũm pvam yẽ vɔm. (*Azã 5:24.*)

Azezi nẽra ka zoti kũm. Bẽm ãya, Azezi sã'am kũm pãja me. A ki me dee vo'e, ti tɔma wɔn yẽ vɔm n ka ba'asrɪ Nawẽnne zẽ'am. Ti pv'use Nawẽnne zozo'e la ẽja n bɔ'ɔrɪ tɔma mẽ tã'are, ti tɔma tã'ara kũm tɔma zuudãana Azezi ãya la. (*1 Korẽntɪ dõma 15:54-57.*)

Nẽra sãn dɔlla Nawẽnne a ka zoti kũm. Wakate sãn wa paage ti a wɔn fɔrge dee base dũnia, a kuli la arzãna n de a yire la sũ-yẽlga, wu tuntõnna Apolɪ n daan yeke se'em na. A yeti, ẽja boort ti a sẽje la Azezi zẽ'am n ãn sõja gãna ẽja sãn wee dũnia zuo. (*Filipi dõma 1:23.*)

Azezi nẽra boort la a sũure wuu ti a yẽ Azezi n ki dɔ-puurja zuo fãa ẽ na. Nawẽnne Sia tẽerɪ ẽ na Azezi n yeke se'em na. A yeti, ti da fabla, ti ẽje yera la Nawẽnne la ti ẽje yera la ẽja mẽ. Ti deto boe ẽja Sɔ yire zo'e me. Ẽja sãn sẽje, ẽja wɔn lem wa to'oge ti sẽje. Ti ẽja n boe zẽ-seka la, ti mẽ wɔn bɔ na la bilam. (*Azã 14:1-4.*)

Nawēnne ēṅe la bōn-sōma bīṅe ti a bɔ nēr-seba n nōṅe ē na. Nērsaala nini nan ka yē bōn-bāma, la ba tuba nan ka wum, la ba yem ka like ti ba bāṅe bōn-bāma. (*1 Korēnti dōma 2:9.*)

Dūnia sela ka boe ti ba tā wun dīke pa'ale zē-seka ti Nawēnne māasum ti a bɔ nēr-seba n dollı Azezi nabara la.

Yīyisṅa pia wā tēegri tōma la Azezi nēra sura sura kūm. Maleka n bela n ze mī bɔ ɔra ti a dīke ē sēṅe Nawēnne zē'am. A wɔm la a sta la base a iya la n ki la me, dee zēkra we'esa Nawēnne ti a nōṅe la zē'am. A daan vɔ bɔ la ēṅa, dee kelen ki bɔ ēṅa. Nawēnne wun tv'use to'oge ē me, dee yeti, tontōn-sura dāana wun ēṅe sū-yēlga me la a zuudāana. (*Amatie 25:21.*)

Bēm iya nēr-seka n sake dolla Azezi, wa ki la, tarı zu-yēlga. Asūtaana ka len tara pāṅa la ē, a bo la Nawēnne zē'am vɔ'ɔsra. (*Pukre pa'algɔ 14:13.*)

Yāma n karēṅri gōṅɔ wā, Nawēnne wun sōṅe ya, ti ya dīke ya mēstı bɔ Azezi. Se'ere n soe la a yeti ya me ti ya ēṅe yera la ēṅa. (*Yelbūna 23:26.*) Ti ya sān ēṅe yera la ēṅa, ēṅa wun bɔ ya sūure la yem n ān sōṅa. Da sake ti Asūtaana pā'ase ya ti ya sake ēṅa n boortı se'em na, bela de la be'em. Nēr-seka n te'ege a mēṅa sūure la de la gergo. (*Yelbūna 28:26.*) Base yel-be'ero, dee dolla Azezi, bēm iya, yel-be'ero yɔɔɔ de la kūm, la Nawēnne bɔ 'a de la wɔm n kān ba'ase Azezi iya. (*Rom dōma 6:23.*)

Yāma n dīke ya vōm ēṅe Nawēnne nu'usum na, tara ya sira yetōga wā, la ya ze'ele kāṅkāṅe, la ya ēṅe yera la Nawēnne, dee tara nōṅre seka n boe Azezi Akrist puam na. Tōma ēṅe yera la Azezi me, la tōma mi ti a tā wun sōṅe tōma halı ka paage dase'ere ti a wu wa'am na. (2 Atimōti 1:12.) Narge pāṅa la pu'usgo la Nawēnne Sia pāṅa, bō na Nawēnne nōṅre la puam, bısra Azezi n de tōma yera la pōspōsi dāana, la a ba'asgo dāana, n de naba n wun lem wa'am.

Ēṅa n tā wun tara ya ti ya kān lui, ēṅa n wun base ti ya kē a na'am la a sū-yēlga puam, ti tuure kana. La Nawēnne ayıla n de tōma fāagra, tōma zuudāana Azezi ĩya. Ēṅa n soe pēka la na'am, la pāṅa la nōore wakate wuu n tole, la lēle, la wakate n kān ba'ase! Amina. (*Azidi 24-25.*)